

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної та військової хірургії

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

Світлана КОТЮЖИНСЬКА

01 вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Загальна хірургія»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

Одеса 2022 – 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 9 від 29 червня 2022 року).

Розробники: д.мед.н., проф. Каштальян М.А., д.м.н., проф. Вансович В.С., ас. Білан О.В.

Програму обговорено на засіданні кафедри загальної та військової хірургії
Протокол № 10 від 27.06.2022р.

Завідувач кафедри _____ Михайло КАШТАЛЬЯН
Погоджено із гарантом ОПІ _____ Валерія МАРЦЕРЕДА

Програму ухвалено на засіданні предметної циклової комісії з хірургічних дисциплін
ОНМедУ

Протокол № 6 від 30.06.2022р.

Голова предметної циклової методичної комісії з хірургічних дисциплін _____ Василь МИЩЕНКО

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № 10 від "27" 06 2022р.

Завідувач кафедри _____ (підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість:	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	<i>Денна форма навчання</i> <i>Обов'язкова дисципліна</i>
Кредитів: 4		<i>Рік підготовки: 3</i>
Годин: 120	Спеціальність 222 «Медицина»	<i>Семестри V-VI</i> <i>Лекції 20 год.</i>
Змістових модулів: 8	Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Семінарські (0 год.)</i> <i>Практичні 58 год.</i> <i>Лабораторні (0 год.)</i> <i>Самостійна робота 42 год.</i> <i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i> <i>Форма підсумкового контролю – диференційований залік</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: Опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі хірургії та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання:

1. Формування вмій та навичок: з основних заходів, необхідних для організації роботи у хірургічному відділенні; забезпечення профілактики виникнення та розповсюдження внутрішньо-лікарняної інфекції; засвоєння знань з основ місцевої та загальної анестезії; з діагностики станів та захворювань, що потребують на хірургічне лікування; формування морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

2. Опанування навичок: з накладання пов'язок з використанням різноманітних перев'язочних матеріалів, для надання першої медичної допомоги при таких станах як кровотеча, закриті пошкодження м'яких тканин, перелом кістки, вивих, синдром тривалого стиснення, рана, опік, відмороження; для підготовки і проведення трансфузії компонентів крові донора; для діагностики і диференціальної діагностики при різноманітних хірургічних інфекційних процесах; зі збору скарг, анамнезу, об'єктивного обстеження хірургічного хворого.

3. Опанування вмінням: визначати тактику невідкладної допомоги, при станах та захворюваннях зумовлених хірургічною патологією; вміння вибирати метод знеболення в залежності від стану хворого і наявної хірургічної патології; отримання вмій щодо вибору лікувальної програми і засобів профілактики при хірургічній інфекції; обстеження хірургічного хворого та оформлення результатів у відповідній медичній документації.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- ІК – Здатність розв'язувати типові та складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- **Загальних (ЗК):**
- ЗК1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
- ЗК3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК4 Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності
- ЗК6 Здатність приймати обґрунтовані рішення
- ЗК7 Здатність працювати в команді
- ЗК8 Здатність до міжособистої взаємодії
- ЗК11 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК12 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків
- ЗК15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
- **Спеціальних (СК):**
- СК1 Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані
- СК2 Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів
- СК3 Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання
- СК6 Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.
- СК7 Здатність до діагностування невідкладних станів
- СК8 Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.
- СК10 Здатність до виконання медичних маніпуляцій
- СК16 Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм
- СК24 Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1 Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.

ПРН4. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).

ПРН5 Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.

ПРН6. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).

ПРН7. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із

захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН8. Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

ПРН9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН14. Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН17 Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН18. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

ПРН24 Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати:

- сучасні концепції вітчизняної і зарубіжної теоретичної і практичної хірургії;
- основні принципи організації хірургічної допомоги населенню України;
- основи організації раціонального режиму і лікування хірургічного хворого;
- загальні елементи догляду за хірургічними хворими;
- теоретичні аспекти про перев'язочний матеріал і способи його застосування;
- теоретичні основи сучасної антисептики;
- теоретичні аспекти профілактики виникнення і розповсюдження внутрішньо-лікарняної інфекції;
- класифікацію, клінічні прояви, наслідки кровотечі, методи тимчасової і кінцевої зупинки кровотечі;
- теоретичні і практичні аспекти трансфузії препаратів донорської крові та кровозамінників;
- ускладнення при гемотрансфузії, заходи для їх профілактики і лікування;
- основи анестезіології;
- основи реаніматології, клінічні прояви термінальних станів, їх діагностику, стадії і заходи при проведенні серцево-легеневої реанімації;
- загальні питання травматології, онкології та трансплантології;
- засоби і способи транспортної іммобілізації;
- теоретичні аспекти про рани і рановий процес, лікування ран;
- загальні питання хірургічної та ВІЛ-інфекції;
- клініку, діагностику та лікування окремих гнійно-запальних захворювань м'яких

тканин, сухожилків, кісток та суглобів;

- методику обстеження хворого, особливості обстеження хворого з хірургічною патологією;
- структуру медичної карти стаціонарного хворого.

Вміти:

- накладати бинтову пов'язку на різні ділянки тіла;
- накладати лонгету з гіпсу;
- вибирати засіб для транспортної іммобілізації, накладати шину Крамера, Дітерікса;
- провести дезінфекцію різних інструментів та предметів догляду за хворими;
- організувати відповідні санітарно-епідемічні умови для різних приміщень хірургічного відділення;
- виконати підшкірну, внутрішньом'язову ін'єкції, провести венепункцію, становити внутрішньовенний катетер, налаштувати систему для трансфузії кровозамінників і компонентів донорської крові;
- виконати катетеризацію сечового міхура м'яким катетером, поставити очисну та сифонну клізму, промити шлунок зондом;
- підготувати операційне поле;
- застосувати заходи для профілактики виникнення пролежнів;
- провести диференційну діагностику при кровотечі, виявляти ознаки розвитку геморагічного шоку;
- застосувати способи тимчасової зупинки кровотечі, вибирати спосіб для кінцевої зупинки кровотечі;
- визначити групу крові за системою АВО та Rh, провести тести на індивідуальну сумісність крові реципієнта та донора, вибрати тести на сумісність при трансфузії компонентів донорської крові, організувати і провести трансфузію еритроцитарної маси, свіжозамороженої плазми;
- вибрати адекватний спосіб анестезії для проведення того чи іншого втручання;
- провести діагностику термінальних станів, виконувати заходи елементарної підтримки життя;
- діагностувати різноманітні травматичні пошкодження;
- надавати першу медичну допомогу при різноманітних травматичних пошкодженнях;
- вибрати хірургічну тактику при лікуванні різних стадій ранового процесу;
- вибрати засоби для місцевого застосування при лікуванні ран в залежності від стадії ранового процесу;
- діагностувати різноманітні інфекційні хірургічні процеси, проводити між ними диференційну діагностику;
- діагностувати гнійно-некротичну стадію розвитку інфекційного хірургічного захворювання;
- вибирати відповідну хірургічну тактику для різних стадій розвитку хірургічної інфекції;
- скласти лікувальну програму при різних інфекційних хірургічних захворюваннях;
- проводити збір анамнезу та об'єктивне обстеження хірургічного хворого;
- оформити карту стаціонарного хворого для пацієнта з хірургічною патологією.

3. Зміст навчальної дисципліни

ВВЕДЕННЯ В ХІРУРГІЮ. ДЕСМУРГІЯ. ОСНОВИ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІЧНОГО РЕЖИМУ В ХІРУРГІЧНІЙ КЛІНІЦІ. НЕВІДКЛАДНІ ХІРУРГІЧНІ СТАНИ. ОСНОВИ ТРАНСФУЗІОЛОГІЇ, АНЕСТЕЗІОЛОГІЇ ТА РЕАНІМАТОЛОГІЇ (МІСТИТЬ 8 ЗМІСТОВИХ МОДУЛІ)

Змістовий модуль 1. Десмургія. Антисептика. Асептика. Операція.

Тема 1. Введення в хірургію. Гігієна у хірургічному стаціонарі. Робота середнього персоналу в умовах хірургічного відділення.

Етапи розвитку хірургії, вітчизняні хірургічні школи; організація хірургічної допомоги в Україні. Правила поведінки у хірургічній клініці. Питання хірургічної деонтології. Структура хірургічної клініки. Поняття про гігієну у хірургічному стаціонарі з метою профілактики розповсюдження госпітальної інфекції. Гігієна тіла, одягу медперсоналу, гігієна білизни і одягу хворих. Обов'язки постової та старшої медсестри. Пост медсестри. Медична документація. Медичні маніпуляції: термометрія, ін'єкції (техніка проведення).

Тема 2. Десмургія. Поняття, визначення.

Перев'язочний матеріал. Правила накладання. Типові бинтові пов'язки. Пов'язки на голову, шию, грудну клітку. Догляд за хворими, оперованими на голові, шиї, грудній клітці.

Тема 3. Десмургія. Догляд за хворими, оперованими на органах черевної порожнини, промежині, кінцівках.

Пов'язки на живіт, промежину, кінцівки. Догляд за хворими з переломами. Гіпсова техніка. Проби на якість гіпсового порошку. Правила гіпсової техніки.

Тема 4. Асептика.

Стерилізація перев'язочного матеріалу і операційної білизни. Організація роботи в операційній. Хірургічна обробка рук хірурга та операційного поля. Ознайомлення з методикою виготовлення серветок, тампонів, кульок. Підготовка операційної білизни та перев'язочного матеріалу до стерилізації, методи укладки в бікси Шимельбуша. Будова і робота автоклава, техніка безпеки. Методи підготовки рук хірурга до операції. Догляд за руками хірурга поза клінікою. Обробка операційного поля. Будова операційного блоку. Види прибирань. Методи транспортування хворих в операційну. Правила одягання операційної білизни. Підготовка інструментів до стерилізації. Приготування миючих та дезінфікуючих розчинів. Проби на якість передстерилізаційної обробки інструментів. Методи стерилізації ріжучих, оптичних, загально-хірургічних інструментів. Види шовного матеріалу. Методи стерилізації шовного матеріалу.

Тема 5. Антисептика.

Догляд за хворими з гнійною патологією. Особливості догляду за хворими з гнійною патологією. Організація роботи гнійної перев'язочної. Особливості перев'язок і догляд за хворими з анаеробною інфекцією. Методи сучасної антисептики, їх характеристика. Утилізація перев'язочного матеріалу, забрудненого гнійними виділеннями.

Тема 6. Хірургічна операція.

Підготовка хворих до операцій. Догляд за хворими у післяопераційному періоді. Поняття про хірургічну операцію. Класифікація оперативних втручань, етапи виконання. Передопераційний період, його задачі. Особливості підготовки хворих до планових і термінових операцій. Передопераційний період: догляд за шкірою хворого, санація ротової порожнини, гоління волосся, очищення кишечника за допомогою клізм, гігієна білизни та одягу хворих. Основні принципи догляду за хворими у післяопераційному періоді. Профілактика можливих ускладнень. Харчування хворих. Динамічна лапароскопія при травмах органів черевної порожнини, її роль у діагностиці та веденні післяопераційного періоду. Особливості профілактики неінфекційних післяопераційних ускладнень при операціях на органах черевної порожнини.

Змістовий модуль 2. Кровотеча, крововтрата. Основи гемотрансфузіології.

Тема 7. Кровотеча і крововтрата. Методи тимчасової та кінцевої зупинки кровотечі.

Визначення та види кровотеч. Визначення величини крововтрати. Механізм

самостійної зупинки кровотечі. Методи тимчасової зупинки кровотечі (пальцеве притискання, давлюча пов'язка, закрутка, джгут). Методи кінцевої зупинки кровотечі: механічні, фізичні, біологічні. Судинний шов. Трансплантація, алопластика.

Тема 8. Вчення про кров. Проби при переливанні крові. Переливання крові, препаратів крові, кровозамінників.

Історія розвитку переливання крові. Методики визначення групи крові і резус-належності. Визначення індивідуальної, резус та біологічної сумісності.

Переливання крові, препаратів крові, кровозамінників. Ускладнення при гемотрансфузії. Показання та протипоказання до переливання крові. Шляхи та методи переливання. Механізм дії перелитої крові та її компонентів. Макроскопічне визначення якості крові. Препарати компонентів крові. Спостереження за хворим під час переливання, документація.

Тема 9. Можливі помилки і ускладнення при переливанні крові. Кровозамінники.

Можливі помилки і ускладнення при переливанні крові. Профілактика ускладнень при гемотрансфузії. Кровозамінники. Класифікація.

Змістовий модуль 3. Загальна анестезіологія та реанімація.

Тема 10. Місцева анестезія.

Різновиди місцевого знеболення (пошарова інфільтрація, регіональна, спинномозкова, внутрішньокісткова). Препарати для місцевої анестезії. Показання, протипоказання. Можливі ускладнення.

Тема 11. Інгаляційний наркоз. Неінгаляційний наркоз.

Показання, протипоказання. Можливі ускладнення. Поняття про премедикацію. Препарати для інгаляційного, ендотрахального наркозу. Стадії ефірного наркозу. Масковий наркоз, методика проведення. Будова апарату для інгаляційного наркозу. Типи дихальних контурів. Методика проведення ендотрахеального наркозу. Різновиди неінгаляційного наркозу. Препарати. Методики застосування. Ускладнення наркозу по стадіям і рівням.

Тема 12. Реанімаційні заходи у хірургічних хворих.

Термінові стани. Інтенсивна терапія і легенево-серцева реанімація. Показання і техніка проведення штучної вентиляції легень і непрямого масажу серця. Відпрацювання техніки легенево-серцевої реанімації на фантомі.

Змістовий модуль 4. Травматизм та пошкодження.

Тема 13. Рани і рановий процес.

Профілактика розвитку інфекції в рані. Лікування чистих ран. Рани, визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу у чистій рані. Характеристика окремих типів ран і перша допомога при них. Умови при яких виникає інфекція у рані і їх усунення. Структура чистої рани. Первинна хірургічна обробка рани. Види первинних швів. Лікування чистої рани в післяопераційному періоді. Особливості вогнепальних ран.

Тема 14. Інфіковані рани.

Перебіг ранового процесу у гнійній рані. Хірургічна обробка гнійної рани, види вторинних швів. Лікування гнійної рани в залежності від фази ранового процесу. Види дренирування гнійної рани.

Тема 15. Закриті пошкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки, органів черевної порожнини.

Поняття про травматизм. Клінічні прояви закритого ушкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки, органів черевної порожнини. Профілактика розвитку травматичного шоку, пневмотораксу, внутрішньої кровотечі. Особливості надання першої допомоги і транспортування хворих при даних ушкодженнях. Оцінка тяжкості стану, прогнозу летальності та вибору хірургічної тактики при бойових ушкодженнях.

Тема 16. Переломи.

Механізм виникнення. Утворення кісткового мозолу. Перша допомога при переломах. Визначення перелому. Класифікація. Механізм виникнення перелому. Види зміщень кісткових уламків. Утворення кісткового мозолу. Клінічна картина. Методи діагностики. Надання першої допомоги при переломах, її задачі. Засоби транспортної іммобілізації. Будова шин

Дітерікса і Крамера. Надання першої долікарської допомоги хворому з переломом. Накладання шин з підручних матеріалів, Крамера і Дітерікса. Використання противошокових шин при переломах кісток тазу. Лікування переломів у стаціонарі. Вивихи. Основні задачі лікування переломів у стаціонарі. Основні види закритого та відкритого лікування. Знеболення. Фіксаційний і екстензійний методи лікування. Показання до оперативного втручання. Методи оперативних втручань при переломах. Наслідки лікування переломів. Вивихи, поняття. Класифікація. Механізм виникнення. Клінічні прояви. Диференційна діагностика між переломом та вивихом. Лікування вивихів.

Тема 17. Опікова хвороба. Відмороження. Електротравма.

Класифікація опіків по глибині, площі, важкості. Клінічні прояви термічних опіків. Симптоматика опіків хімічними сполуками. Променеві опіки. Періоди перебігу опікової хвороби. Перша допомога при різних видах опіків. Лікування опіків у стаціонарі. Лікування опікової хвороби згідно перебігу. Види оперативних втручань при опіках. Відмороження. Визначення. Ступені. Клінічні прояви. Особливості надання першої допомоги хворому з відмороженням у до реактивному періоді. Лікування відмороження у стаціонарі. Електротравма, особливості перебігу. Надання першої допомоги при електротравмі.

Змістовий модуль 5. Хірургічна інфекція.

Тема 18. Хірургічна інфекція. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин. Гострі гнійні захворювання залізистих органів, м'яких тканин.

Хірургічна інфекція. Хірургічна проблема ВІЛ. Класифікація. Етіологія. Патогенез. Методи загального та місцевого лікування.

Гострі гнійні захворювання м'яких тканин: абсцес, флегмона, фурункул, карбункул. Клінічна картина. Методи діагностики і диференційної діагностики. Оперативні втручання при цих захворюваннях.

Гострі гнійні захворювання залізистих органів, м'яких тканин: гідраденіт, мастит, бешиха, лімфаденіт, лімфангоїт, парапроктит. Клінічна картина. Діагностика. Лікування.

Тема 19. Гнійні захворювання кисті.

Панарицій, флегмона кисті. Визначення, класифікація. Клінічна картина. Діагностика, Лікування.

Тема 20. Гнійні захворювання кісток.

Гострий гематогенний остеомієліт. Патогенез, утворення секвестральної капсули. Діагностика, лікувальна тактика. Види оперативного лікування. Хронічні форми остеомієліту, їх лікування.

Тема 21. Гостра специфічна хірургічна інфекція.

Правець. Дифтерія ран. Сибірська виразка. Етіологія, патогенез. Клініка. Методи діагностики. Лікування.

Тема 22. Гостра неспецифічна хірургічна інфекція.

Газова гангрена. Гнилісна інфекція.

Тема 23. Загальна гнійна інфекція (сепсис).

Ендогенна інтоксикація при гострій хірургічній інфекції. Сучасні положення поняття сепсис. Класифікація. Патогенетичні особливості протікання. Сучасні методи діагностики. Принципи лікування. Ендогенна інтоксикація при хірургічній інфекції. Методи детоксикації і імунотоксикації. Хірургічні аспекти СНІДу і наркоманії.

Тема 24. Плеврит. Перитоніт.

Плеврит. Класифікація. Етіологія. Клініка. Діагностика. Принципи лікування. Перитоніт. Класифікація. Етіологія. Клініка. Діагностика. Принципи лікування.

Змістовий модуль 6. Основи клінічної онкології.

Тема 25. Пухлини. Класифікація, клінічні групи.

Міжнародна класифікація. Диференційна діагностика злоякісного і доброякісного росту. Клінічна картина. Сучасні методи діагностики і лікування. Особливості хірургічного втручання в контексті невиліковного захворювання, покази. Поняття паліативної хірургії.

Змістовий модуль 7. Змертвіння.

Тема 26. Гострі та хронічні порушення артеріального, венозного кровообігу та

циркуляції лімфи.

Некроз. Гангрена. Виразки. Нориці. Сторонні тіла. Гострі та хронічні порушення артеріального, венозного кровообігу та циркуляції лімфи. Змертвіння, гангрена, нориця, виразка. Види, етіологія, клініка, диференційна діагностика, принципи лікування. Клініка сторонніх тіл різної локалізації, перша допомога.

Змістовий модуль 8. Курація хірургічних хворих**Тема 27. Методика обстеження та курація хірургічних хворих.**

Структура історії хвороби. Методика обстеження хворих. Сучасні лабораторні, інструментальні та апаратні методи досліджень. Повнота обстеження хворого. Формулювання діагнозу. Призначення лікування.

Тема 28. Курація хірургічних хворих. Захист навчальної історії хвороби.**Тема 29. Диференційований залік.****4. Структура навчальної дисципліни**

Назви тем	Кількість годин					
	Всього	У тому числі				
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	СРС
Змістовий модуль 1. Десмургія. Антисептика. Асептика. Операція.						
Тема 1. Введення в хірургію. Гігієна у хірургічному стаціонарі. Робота середнього персоналу в умовах хірургічного відділення. Етапи розвитку хірургії, вітчизняні хірургічні школи; організація хірургічної допомоги в Україні. Правила поведінки у хірургічній клініці. Питання хірургічної деонтології. Структура хірургічної клініки. Поняття про гігієну у хірургічному стаціонарі з метою профілактики розповсюдження госпітальної інфекції. Гігієна тіла, одягу медперсоналу, гігієна білизни і одягу хворих. Обов'язки постової та старшої медсестри. Пост медсестри. Медична документація. Медичні маніпуляції: термометрія, ін'єкції (техніка проведення).	5	2	0	2	0	1
Тема 2. Десмургія. Поняття, визначення. Перев'язочний матеріал.	4	0	0	2	0	2

Правила накладання. Типові бинтові пов'язки. Пов'язки на голову, шию, грудну клітку. Догляд за хворими, оперованими на голові, шиї, грудній клітці.						
Тема 3. Десмургія. Догляд за хворими, оперованими на органах черевної порожнини, промежині, кінцівках. Пов'язки на живіт, промежину, кінцівки. Догляд за хворими з переломами. Гіпсова техніка. Проби на якість гіпсового порошку. Правила гіпсової техніки.	4	0	0	2	0	2
Тема 4. Асептика. Стерилізація перев'язочного матеріалу і операційної білизни. Організація роботи в операційній. Хірургічна обробка рук хірурга та операційного поля. Ознайомлення з методикою виготовлення серветок, тампонів, кульок. Підготовка операційної білизни та перев'язочного матеріалу до стерилізації, методи укладки в бікси Шимельбуша. Будова і робота автоклава, техніка безпеки. Методи підготовки рук хірурга до операції. Догляд за руками хірурга поза клінікою. Обробка операційного поля. Будова операційного блоку. Види прибирань. Методи транспортування хворих в операційну. Правила одягання операційної білизни. Підготовка інструментів до стерилізації. Приготування миючих та дезінфікуючих розчинів. Проби на якість передстерилізаційної обробки інструментів.	5	1	0	2	0	2

Методи стерилізації ріжучих, оптичних, загально-хірургічних інструментів. Види шовного матеріалу. Методи стерилізації шовного матеріалу.						
Тема 5. Антисептика. Догляд за хворими з гнійною патологією. Особливості догляду за хворими з гнійною патологією. Організація роботи гнійної перев'язочної. Особливості перев'язок і догляд за хворими з анаеробною інфекцією. Методи сучасної антисептики, їх характеристика. Утилізація перев'язочного матеріалу, забрудненого гнійними виділеннями.	5	1	0	2	0	2
Тема 6. Хірургічна операція. Підготовка хворих до операцій. Догляд за хворими у післяопераційному періоді. Поняття про хірургічну операцію. Класифікація оперативних втручань, етапи виконання. Передопераційний період, його задачі. Особливості підготовки хворих до планових і термінових операцій. Передопераційний період: догляд за шкірою хворого, санація ротової порожнини, гоління волосся, очищення кишечника за допомогою клізм, гігієна білизни та одягу хворих. Основні принципи догляду за хворими у післяопераційному періоді. Профілактика можливих ускладнень. Харчування хворих.	3	0	0	2	0	1

Динамічна лапароскопія при травмах органів черевної порожнини, її роль у діагностиці та веденні післяопераційного періоду. Особливості профілактики неінфекційних післяопераційних ускладнень при операціях на органах черевної порожнини.						
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	26	4	0	12	0	10
<i>Змістовий модуль 2. Кровотеча, крововтрата. Основи гемотрансфузіології.</i>						
Тема 7. Кровотеча і крововтрата. Методи тимчасової та кінцевої зупинки кровотечі. Визначення та види кровотеч. Визначення величини крововтрати. Механізм самостійної зупинки кровотечі. Методи тимчасової зупинки кровотечі (пальцеве притискання, давлуча пов'язка, закрутка, джгут). Методи кінцевої зупинки кровотечі: механічні, фізичні, біологічні. Судинний шов. Трансплантація, алопластика.	6	2	0	2	0	2
Тема 8. Вчення про кров. Проби при переливанні крові. Переливання крові, препаратів крові, кровозамінників. Історія розвитку переливання крові. Показання та протипоказання до переливання крові. Шляхи та методи переливання. Механізм дії перелитої крові та її компонентів. Макроскопічне визначення якості крові. Препарати компонентів крові. Спостереження за хворим під час переливання,	6	2	0	2	0	2

документація.						
Тема 9. Можливі помилки і ускладнення при переливанні крові. Профілактика ускладнень при гемотрансфузії. Кровозамінники. Класифікація.	5	2	0	2	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	17	6	0	6	0	5
<i>Змістовий модуль 3. Загальна анестезіологія та реанімація.</i>						
Тема 10. Місцева анестезія. Різновиди місцевого знеболення (пошарова інфільтрація, регіональна, спинномозкова, внутрішньокісткова). Препарати для місцевої анестезії. Показання, протипоказання. Можливі ускладнення.	3	0	0	2	0	1
Тема 11. Інгаляційний наркоз. Неінгаляційний наркоз. Показання, протипоказання. Можливі ускладнення. Поняття про премедикацію. Препарати для інгаляційного, ендотрахельного наркозу. Стадії ефірного наркозу. Масковий наркоз, методика проведення. Будова апарату для інгаляційного наркозу. Типи дихальних контурів. Методика проведення ендотрахеального наркозу. Різновиди неінгаляційного наркозу. Препарати. Методики застосування. Ускладнення наркозу по стадіям і рівням.	3	0	0	2	0	1
Тема 12. Реанімаційні заходи у хірургічних хворих. Термінові стани. Інтенсивна терапія і легенево-серцева реанімація. Показання і техніка проведення штучної вентиляції легень і непрямого масажу серця. Відпрацювання техніки	4	0	0	2	0	2

легенево-серцевої реанімації на фантомі.						
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	10	0	0	6	0	4
<i>Змістовий модуль 4. Травматизм та пошкодження.</i>						
Тема 13. Рани і рановий процес. Профілактика розвитку інфекції в рані. Лікування чистих ран. Рани, визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу у чистій рані. Характеристика окремих типів ран і перша допомога при них. Умови при яких виникає інфекція у рані і їх усунення. Структура чистої рани. Первинна хірургічна обробка рани. Види первинних швів. Лікування чистої рани в післяопераційному періоді. Особливості вогнепальних ран.	4	1	0	2	0	1
Тема 14. Інфіковані рани. Перебіг ранового процесу у гнійній рані. Хірургічна обробка гнійної рани, види вторинних швів. Лікування гнійної рани в залежності від фази ранового процесу. Види дренивання гнійної рани.	4	1	0	2	0	1
Тема 15. Закриті пошкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки, органів черевної порожнини. Поняття про травматизм. Клінічні прояви закритого ушкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки, органів черевної порожнини. Профілактика розвитку травматичного шоку, пневмотораксу, внутрішньої кровотечі. Особливості надання першої допомоги і транспортування хворих	3	0	0	2	0	1

при даних ушкодженнях. Оцінка тяжкості стану, прогнозу летальності та вибору хірургічної тактики при бойових ушкодженнях.						
Тема 16. Переломи. Механізм виникнення. Утворення кісткового мозолу. Перша допомога при переломах. Визначення перелому. Класифікація. Механізм виникнення перелому. Види зміщень кісткових уламків. Утворення кісткового мозолу. Клінічна картина. Методи діагностики. Надання першої допомоги при переломах, її задачі. Засоби транспортної іммобілізації. Будова шин Дітерікса і Крамера. Надання першої долікарської допомоги хворому з переломом. Накладання шин з підручних матеріалів, Крамера і Дітерікса. Використання противошокових шин при переломах кісток тазу. Лікування переломів у стаціонарі. Вивихи. Основні задачі лікування переломів у стаціонарі. Основні види закритого та відкритого лікування. Знеболення. Фіксаційний і екстензійний методи лікування. Показання до оперативного втручання. Методи оперативних втручань при переломах. Наслідки лікування переломів. Вивихи, поняття. Класифікація. Механізм виникнення. Клінічні прояви. Диференційна діагностика між переломом та вивихом. Лікування	3	0	0	2	0	1

вивихів.						
Тема 17. Опікова хвороба. Відмороження. Електротравма. Класифікація опіків по глибині, площі, важкості. Клінічні прояви термічних опіків. Симптоматика опіків хімічними сполуками. Променеві опіки. Періоди перебігу опікової хвороби. Перша допомога при різних видах опіків. Лікування опіків у стаціонарі. Лікування опікової хвороби згідно перебігу. Види оперативних втручань при опіках. Відмороження. Визначення. Ступені. Клінічні прояви. Особливості надання першої допомоги хворому з відмороженням у до реактивного періоду. Лікування відмороження у стаціонарі. Електротравма, особливості перебігу. Надання першої допомоги при електротравмі.	6	2	0	2	0	2
<i>Разом за змістовим модулем 4</i>	20	4	0	10	0	6
<i>Змістовий модуль 5. Хірургічна інфекція.</i>						
Тема 18. Хірургічна інфекція. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин. Гострі гнійні захворювання залізистих органів, м'яких тканин. Хірургічна інфекція. Хірургічна проблема ВІЛ. Класифікація. Етіологія. Патогенез. Методи загального та місцевого лікування. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин: абсцес, флегмона, фурункул, карбункул. Клінічна картина. Методи діагностики і диференційної	3	0	0	2	0	1

діагностики. Оперативні втручання при цих захворюваннях. Гострі гнійні захворювання залізистих органів, м'яких тканин: гідраденіт, мастит, бешиха, лімфаденіт, лімфангоїт, парапроктит. Клінічна картина. Діагностика. Лікування.						
Тема 19. Гнійні захворювання кисті. Панарицій, флегмона кисті. Визначення, класифікація. Клінічна картина. Діагностика, Лікування.	3	0	0	2	0	1
Тема 20. Гнійні захворювання кісток. Гострий гематогенний остеомієліт. Патогенез, утворення секвестральної капсули. Діагностика, лікувальна тактика. Види оперативного лікування. Хронічні форми остеомієліту, їх лікування.	3	0	0	2	0	1
Тема 21. Гостра специфічна хірургічна інфекція. Пращець. Дифтерія ран. Сибірська виразка. Етіологія, патогенез. Клініка. Методи діагностики. Лікування.	11	2	0	6	0	3
Тема 22. Гостра неспецифічна хірургічна інфекція. Газова гангрена. Гнилісна інфекція.						
Тема 23. Загальна гнійна інфекція (сепсис). Ендогенна інтоксикація при гострій хірургічній інфекції. Сучасні положення поняття сепсис. Класифікація. Патогенетичні особливості протікання. Сучасні методи діагностики. Принципи лікування. Ендогенна інтоксикація при						

хірургічній інфекції. Методи детоксикації і імунокорекції. Хірургічні аспекти СНІДу і наркоманії.						
Тема 24. Плеврит. Перитоніт. Плеврит. Класифікація. Етіологія. Клініка. Діагностика. Принципи лікування. Перитоніт. Класифікація. Етіологія. Клініка. Діагностика. Принципи лікування.	5	2	0	2	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 5</i>	25	4	0	14	0	7
<i>Змістовий модуль 6. Основи клінічної онкології.</i>						
Тема 25. Пухлини. Класифікація, клінічні групи. Міжнародна класифікація. Диференційна діагностика злроякісного і доброякісного росту. Клінічна картина. Сучасні методи діагностики і лікування. Особливості хірургічного втручання в контексті невиліковного захворювання, покази. Поняття паліативної хірургії.	3	0	0	2	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 6</i>	3	0	0	2	0	1
<i>Змістовий модуль 7. Змертвіння.</i>						
Тема 26. Гострі та хронічні порушення артеріального, венозного кровообігу та циркуляції лімфи. Некроз. Гангрена. Виразки. Нориці. Сторонні тіла. Гострі та хронічні порушення артеріального, венозного кровообігу та циркуляції лімфи. Змертвіння, гангрена, нориця, виразка. Види, етіологія, клініка, диференційна діагностика, принципи лікування. Клініка сторонніх тіл різної локалізації, перша допомога.	5	2	0	2	0	1

<i>Разом за змістовим модулем 7</i>	5	2	0	2	0	1
<i>Змістовий модуль 8. Курація хірургічних хворих.</i>						
Тема 27. Методика обстеження та курація хірургічних хворих. Структура історії хвороби. Методика обстеження хворих. Сучасні лабораторні, інструментальні та апаратні методи досліджень. Повнота обстеження хворого. Формулювання діагнозу. Призначення лікування.	4	0	0	2	0	2
Тема 28. Курація хірургічних хворих. Захист навчальної історії хвороби.	4	0	0	2	0	2
<i>Разом за змістовим модулем 8</i>	8	0	0	4	0	4
Тема 29. Диференційований залік.	6	0	0	2	0	4
Всього: годин:	120	20	0	58	0	42

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Вступна лекція. Поняття про хірургію. Історія розвитку. Хірургічні школи. Деонтологія в хірургії. Організація хірургічної служби в Україні. Організація хірургічної служби в умовах військових дій.	2
2	Асептика. Поняття, історія розвитку. Засоби профілактики та дезінфекції. Антисептика. Поняття, історія розвитку. Засоби антисептики: механічна, фізична, хімічна, біологічна, змішана.	2
3	Кровотеча. Поняття. Класифікація, клініка. Місцеві та загальні прояви кровотечі. Тимчасові та постійні способи зупинки кровотечі. Сучасні методи діагностики кровотечі.	2
4	Переливання крові. Групи крові, Rh-фактор. Методи визначення. Компоненти та препарати крові. Помилки та ускладнення під час переливання крові.	2
5	Кровозамінники. Механізми їх дії. Догляд за хворими після переливання крові та кровозамінників. Боротьба з ускладненнями, їх клінічні прояви та механізм розвитку.	2
6	Рани і рановий процес. Рани, визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу у чистій рані. Характеристика окремих типів ран і перша допомога при них. Умови при яких виникає інфекція у рані і їх усунення. Структура чистої рани. Первинна хірургічна обробка рани. Види первинних швів. Лікування чистої рани в післяопераційному періоді. Вогнепальні	2

	рани Особливості лікування вогнепальних поранень. Інфіковані рани. Перебіг ранового процесу у гнійній рані. Хірургічна обробка гнійної рани, види вторинних швів. Лікування гнійної рани в залежності від фази ранового процесу. Види дренивання гнійної рани.	
7	Термічні ураження. Опіки. Опікова хвороба. Холодова травма.	2
8	Загальна гнійна інфекція (сепсис). Ендогенна інтоксикація при хірургічній інфекції. Методи детоксикації і імунотерапії. Гостра анаеробна інфекція: Анаеробна неклостридіальна гнилісна інфекція; анаеробна клостридіальна інфекція:газова гангрена. Пращець.	2
9	Запальні захворювання серозних оболонок, що утворюють порожнини. Плеврит. Перитоніт.	2
10	Гострі та хронічні порушення судинної прохідності. Порушення венозного відтоку, лімфовідтоку, мікроциркуляції. Некрози, гангрен, нориці, виразки. Лікування. Бойові пошкодження судин.	2
	Разом	20

5.2. Темі семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Темі практичних занять

№	Назва теми	Кіл-ть годин
1	Тема 1. Практичне заняття 1. Введення в хірургію. Гігієна у хірургічному стаціонарі. Робота середнього персоналу в умовах хірургічного відділення. Етапи розвитку хірургії, вітчизняні хірургічні школи; організація хірургічної допомоги в Україні. Правила поведінки у хірургічній клініці. Питання хірургічної деонтології. Структура хірургічної клініки. Поняття про гігієну у хірургічному стаціонарі з метою профілактики розповсюдження госпітальної інфекції. Гігієна тіла, одягу медперсоналу, гігієна білизни і одягу хворих. Обов'язки постової та старшої медсестри. Пост медсестри. Медична документація. Медичні маніпуляції: термометрія, ін'єкції (техніка проведення).	2
2	Тема 2. Практичне заняття 2. Десмургія. Поняття, визначення. Перев'язочний матеріал. Правила накладання. Типові бинтові пов'язки. Пов'язки на голову, шию, грудну клітку. Догляд за хворими, оперованими на голові, шиї, грудній клітці.	2
3	Тема 3. Практичне заняття 3. Десмургія. Догляд за хворими, оперованими на органах черевної порожнини, промежині, кінцівках. Пов'язки на живіт, промежину, кінцівки. Догляд за хворими з переломами. Гіпсова техніка. Проби на якість гіпсового порошку. Правила гіпсової техніки.	2
4	Тема 4. Практичне заняття 4. Асептика. Стерилізація перев'язочного матеріалу і операційної білизни. Організація роботи в операційній. Хірургічна обробка рук хірурга та операційного поля. Ознайомлення з методикою виготовлення серветок, тампонів, кульок. Підготовка операційної білизни та перев'язочного матеріалу до стерилізації, методи укладки в бікси Шимельбуша. Будова і робота	2

	автоклава, техніка безпеки. Методи підготовки рук хірурга до операції. Догляд за руками хірурга поза клінікою. Обробка операційного поля. Будова операційного блоку. Види прибирань. Методи транспортування хворих в операційну. Правила одягання операційної білизни. Підготовка інструментів до стерилізації. Приготування миючих та дезінфікуючих розчинів. Проби на якість передстерилізаційної обробки інструментів. Методи стерилізації ріжучих, оптичних, загальнохірургічних інструментів. Види шовного матеріалу. Методи стерилізації шовного матеріалу.	
5	Тема 5. Практичне заняття 5. Антисептика. Догляд за хворими з гнійною патологією. Особливості догляду за хворими з гнійною патологією. Організація роботи гнійної перев'язочної. Особливості перев'язок і догляд за хворими з анаеробною інфекцією. Методи сучасної антисептики, їх характеристика. Утилізація перев'язочного матеріалу, забрудненого гнійними виділеннями.	2
6	Тема 6. Практичне заняття 6. Хірургічна операція. Підготовка хворих до операцій. Догляд за хворими у післяопераційному періоді. Поняття про хірургічну операцію. Класифікація оперативних втручань, етапи виконання. Передопераційний період, його задачі. Особливості підготовки хворих до планових і термінових операцій. Передопераційний період: догляд за шкірою хворого, санація ротової порожнини, гоління волосся, очищення кишечника за допомогою клізм, гігієна білизни та одягу хворих. Основні принципи догляду за хворими у післяопераційному періоді. Профілактика можливих ускладнень. Харчування хворих. Динамічна лапароскопія при травмах органів черевної порожнини, її роль у діагностиці та веденні післяопераційного періоду. Особливості профілактики неінфекційних післяопераційних ускладнень при операціях на органах черевної порожнини.	2
7	Тема 7. Практичне заняття 7. Кровотеча і крововтрата. Методи тимчасової та кінцевої зупинки кровотечі. Визначення та види кровотеч. Визначення величини крововтрати. Механізм самостійної зупинки кровотечі. Методи тимчасової зупинки кровотечі (пальцеве притискання, давлюча пов'язка, закрутка, джгут). Методи кінцевої зупинки кровотечі: механічні, фізичні, біологічні. Судинний шов. Трансплантація, алопластика.	2
8	Тема 8. Практичне заняття 8. Вчення про кров. Проби при переливанні крові. Історія розвитку переливання крові. Методики визначення групи крові і резус-належності. Визначення індивідуальної, резус та біологічної сумісності. Переливання крові, препаратів крові, кровозамінників. Ускладнення при гемотрансфузії. Показання та протипоказання до переливання крові. Шляхи та методи переливання. Механізм дії перелитої крові та її компонентів. Макроскопічне визначення якості крові. Препарати компонентів крові. Спостереження за хворим під час переливання, документація.	2
9	Тема 9. Практичне заняття 9. Можливі помилки і ускладнення при переливанні крові та компонентів крові, класифікація, патогенез, клініка. Профілактика ускладнень при гемотрансфузії. Кровозамінники. Класифікація.	2
10	Тема 10. Практичне заняття 10.	2

	Місцева анестезія. Різновиди місцевого знеболення (пошарова інфільтрація, регіональна, спинномозкова, внутрішньокісткова). Препарати для місцевої анестезії. Показання, протипоказання. Можливі ускладнення.	
11	Тема 11. Практичне заняття 11. Інгаляційний наркоз. Неінгаляційний наркоз. Показання, протипоказання. Можливі ускладнення. Поняття про премедикацію. Препарати для інгаляційного, ендотрахельного наркозу. Стадії ефірного наркозу. Масковий наркоз, методика проведення. Будова апарату для інгаляційного наркозу. Типи дихальних контурів. Методика проведення ендотрахеального наркозу. Різновиди неінгаляційного наркозу. Препарати. Методики застосування. Ускладнення наркозу по стадіям і рівням.	2
12	Тема 12. Практичне заняття 12. Реанімаційні заходи у хірургічних хворих. Термінові стани. Інтенсивна терапія і легенево-серцева реанімація. Показання і техніка проведення штучної вентиляції легень і непрямого масажу серця. Відпрацювання техніки легенево-серцевої реанімації на фантомі.	2
13	Тема 13. Практичне заняття 13. Рани і рановий процес. Профілактика розвитку інфекції в рані. Лікування чистих ран. Рани, визначення, класифікація. Структура рани та перебіг ранового процесу у чистій рані. Характеристика окремих типів ран і перша допомога при них. Умови при яких виникає інфекція у рані і їх усунення. Структура чистої рани. Первинна хірургічна обробка рани. Види первинних швів. Лікування чистої рани в післяопераційному періоді. Особливості вогнепальних ран.	2
14	Тема 14. Практичне заняття 14. Інфіковані рани. Перебіг ранового процесу у гнійній рані. Хірургічна обробка гнійної рани, види вторинних швів. Лікування гнійної рани в залежності від фази ранового процесу. Види дренивання гнійної рани.	2
15	Тема 15. Практичне заняття 15. Закриті пошкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки, органів черевної порожнини. Поняття про травматизм. Клінічні прояви закритого ушкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки, органів черевної порожнини. Профілактика розвитку травматичного шоку, пневмотораксу, внутрішньої кровотечі. Особливості надання першої допомоги і транспортування хворих при даних ушкодженнях. Оцінка тяжкості стану, прогнозу летальності та вибору хірургічної тактики при бойових ушкодженнях.	2

16	<p>Тема 16. Практичне заняття 16.</p> <p>Переломи. Механізм виникнення. Утворення кісткового мозолу. Перша допомога при переломах. Визначення перелому. Класифікація. Механізм виникнення перелому. Види зміщень кісткових уламків. Утворення кісткового мозолу. Клінічна картина. Методи діагностики. Надання першої допомоги при переломах, її задачі. Засоби транспортної іммобілізації. Будова шин Дітеріхса і Крамера. Надання першої долікарської допомоги хворому з переломом. Накладання шин з підручних матеріалів, Крамера і Дітеріхса. Використання противошочкових шин при переломах кісток тазу.</p> <p>Лікування переломів у стаціонарі. Вивихи. Основні задачі лікування переломів у стаціонарі. Основні види закритого та відкритого лікування. Знеболення. Фіксаційний і екстензійний методи лікування. Показання до оперативного втручання. Методи оперативних втручань при переломах. Наслідки лікування переломів. Вивихи, поняття. Класифікація. Механізм виникнення. Клінічні прояви. Диференційна діагностика між переломом та вивихом. Лікування вивихів.</p>	2
17	<p>Тема 17. Практичне заняття 17.</p> <p>Опікова хвороба. Відмороження. Електротравма.</p> <p>Класифікація опіків по глибині, площі, важкості. Клінічні прояви термічних опіків. Симптоматика опіків хімічними сполуками. Променеві опіки. Періоди перебігу опікової хвороби. Перша допомога при різних видах опіків. Лікування опіків у стаціонарі. Лікування опікової хвороби згідно перебігу. Види оперативних втручань при опіках. Відмороження. Визначення. Ступені. Клінічні прояви. Особливості надання першої допомоги хворому з відмороженням у до реактивному періоді. Лікування відмороження у стаціонарі. Електротравма, особливості перебігу. Надання першої допомоги при електротравмі.</p>	2
18	<p>Тема 18. Практичне заняття 18.</p> <p>Хірургічна інфекція. Хірургічна проблема ВІЛ. Класифікація. Етіологія. Патогенез. Методи загального та місцевого лікування.</p> <p>Гострі гнійні захворювання м'яких тканин: абсцес, флегмона, фурункул, карбункул. Клінічна картина. Методи діагностики і диференційної діагностики. Оперативні втручання при цих захворюваннях.</p> <p>Гострі гнійні захворювання залізистих органів, м'яких тканин: гідраденіт, мастит, бешиха, лімфаденіт, лімфангоїт, парапроктит. Клінічна картина. Діагностика. Лікування.</p>	2
19	<p>Тема 19. Практичне заняття 19.</p> <p>Гнійні захворювання кисті. Панарицій, флегмона кисті. Визначення, класифікація. Клінічна картина. Діагностика, Лікування.</p>	2
20	<p>Тема 20. Практичне заняття 20.</p> <p>Гнійні захворювання кісток. Гострий гематогенний остеомієліт. Патогенез, утворення секвестральної капсули. Діагностика, лікувальна тактика. Види оперативного лікування. Хронічні форми остеомієліту, їх лікування.</p>	2
21	<p>Тема 21. Практичне заняття 21.</p> <p>Гостра специфічна хірургічна інфекція. Правець. Дифтерія ран. Сибірська виразка. Етіологія, патогенез. Клініка. Методи діагностики. Лікування.</p>	2
22	<p>Тема 22. Практичне заняття 22.</p> <p>Гостра неспецифічна хірургічна інфекція. Газова гангрена. Гнилісна інфекція.</p>	2
23	<p>Тема 23. Практичне заняття 23.</p>	2

	Загальна гнійна інфекція (сепсис). Ендогенна інтоксикація при гострій хірургічній інфекції. Сучасні положення поняття сепсис. Класифікація. Патогенетичні особливості протікання. Сучасні методи діагностики. Принципи лікування. Ендогенна інтоксикація при хірургічній інфекції. Методи детоксикації і імуноткорекції. Хірургічні аспекти СНІДу і наркоманії.	
24	Тема 24. Практичне заняття 24. Плеврит. Перитоніт. Плеврит. Класифікація. Етіологія. Клініка. Діагностика. Принципи лікування. Перитоніт. Класифікація. Етіологія. Клініка. Діагностика. Принципи лікування.	2
25	Тема 25. Практичне заняття 25. Пухлини. Класифікація, клінічні групи. Міжнародна класифікація. Диференційна діагностика злоякісного і доброякісного росту. Клінічна картина. Сучасні методи діагностики і лікування. Особливості хірургічного втручання в контексті невиліковного захворювання, покази. Поняття паліативної хірургії.	2
26	Тема 26. Практичне заняття 26. Гострі та хронічні порушення артеріального, венозного кровообігу та циркуляції лімфи. Некроз. Гангрена. Виразки. Нориці. Сторонні тіла. Гострі та хронічні порушення артеріального, венозного кровообігу та циркуляції лімфи. Змертвіння, гангрена, нориця, виразка. Види, етіологія, клініка, диференційна діагностика, принципи лікування. Клініка сторонніх тіл різної локалізації, перша допомога.	2
27	Тема 27. Практичне заняття 27. Методика обстеження та курація хірургічних хворих: Структура історії хвороби. Методика обстеження хворих. Сучасні лабораторні, інструментальні та апаратні методи досліджень. Повнота обстеження хворого. Формулювання діагнозу. Призначення лікування.	2
28	Тема 28. Практичне заняття 28. Курація хірургічних хворих. Захист навчальної історії хвороби.	2
29	Диференційований залік.	2
	Разом	58

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань	Кіл-ть годин
1	Тема 1. Підготовка до практичного заняття 1	1
2	Тема 2. Підготовка до практичного заняття 2	2
3	Тема 3. Підготовка до практичного заняття 3	2
4	Тема 4. Підготовка до практичного заняття 4	2
5	Тема 5. Підготовка до практичного заняття 5	2
6	Тема 6. Підготовка до практичного заняття 6	1
7	Тема 7. Підготовка до практичного заняття 7	2
8	Тема 8. Підготовка до практичного заняття 8	2
9	Тема 9. Підготовка до практичного заняття 9	1
10	Тема 10. Підготовка до практичного заняття 10	1
11	Тема 11. Підготовка до практичного заняття 11	1
12	Тема 12. Підготовка до практичного заняття 12	2

13	Тема 13. Підготовка до практичного заняття 13	1
14	Тема 14. Підготовка до практичного заняття 14	1
15	Тема 15. Підготовка до практичного заняття 15	1
16	Тема 16. Підготовка до практичного заняття 16	1
17	Тема 17. Підготовка до практичного заняття 17	2
18	Тема 18. Підготовка до практичного заняття 18	1
19	Тема 19. Підготовка до практичного заняття 19	1
20	Тема 20. Підготовка до практичного заняття 20	1
21	Тема 21. Підготовка до практичного заняття 21	1
22	Тема 22. Підготовка до практичного заняття 22	1
23	Тема 23. Підготовка до практичного заняття 23	1
24	Тема 24. Підготовка до практичного заняття 24	1
25	Тема 25. Підготовка до практичного заняття 25	1
26	Тема 26. Підготовка до практичного заняття 26	1
27	Тема 27. Підготовка до практичного заняття 27	2
28	Тема 28. Підготовка до практичного заняття 28	2
29	Підготовка до диференційованого заліку	4
Разом		42

7. Методи навчання

Лекційні заняття: бесіда, презентації, відеозаписи лекцій.

Практичні заняття: бесіда, вирішення клінічних ситуаційних задач, демонстрація та відпрацювання навичок виконання маніпуляцій за переліком 5, інструктаж та відпрацювання навичок на симуляційних муляжах.

Самостійна робота: самостійна робота з підручником, самостійне вирішення клінічних завдань.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: диференційований залік.

Структура поточного оцінювання на практичному занятті:

- Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі;
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
 - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички та інтерпретації даних

	клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
«2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Здобувач допускається до диференційованого заліку за умови виконання вимог навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він отримав не менше 3,00 балів.

Оцінювання результатів навчання під час підсумкового контролю

Зміст оцінюваної діяльності	Кількість балів
Відповідь на теоретичні запитання.	3
Демонстрація практичних навичок.	2

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти на диференційованому заліку

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно	Здобувач освіти правильно, точно і повно відповів на поставлені запитання. Ґрунтовно і всебічно знає зміст теоретичних питань, вільно володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Правильно демонстрував виконання практичних навичок, точно дотримувався алгоритму їхнього виконання.
Добре	Здобувач освіти правильно, достатньо повно відповів на поставлені запитання. Достатньо глибоко і всебічно знає зміст теоретичних питань, володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускає несуттєві помилки, які усуваються самим здобувачем. Правильно демонстрував виконання практичних навичок, допустив незначні похибки в алгоритмі та техніці виконання навички.
Задовільно	Здобувач освіти у неповному обсязі дав відповіді, на додаткові та навідні запитання мають нечіткий, розпливчастий характер. Володіє основним обсягом теоретичних знань, неточно використовує професійну та наукову термінологію. Відчуває значні труднощі при побудові самостійної логічної відповіді, у застосуванні теоретичних знань при аналізі практичних завдань. У відповідях мають місце суттєві помилки. При демонстрації практичної навички припустився значних похибок у алгоритмі та техніці виконання навички.
Незадовільно	Здобувач освіти не дав відповіді на основні, додаткові та навідні запитання. Не опанував основний обсяг теоретичних знань, виявив низький рівень володіння професійною та науковою термінологією. Відповіді на питання є фрагментарними, непослідовними, нелогічними, не може застосовувати теоретичні знання при аналізі практичних завдань. У відповідях має місце значна кількість грубих помилок. Не продемонстрував або припустився

	грубих помилок і похибок в алгоритмі та техніці виконання практичної навички.
--	---

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінка за дисципліну складається на 50% з оцінки за поточну успішність та на 50% з оцінки за іспит.

Середній бал за дисципліну переводиться у національну оцінку та конвертується у бали за багатобальною шкалою (200-бальною шкалою).

Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічний відділ Університету програмою «Контингент» за формулою:

Середній бал успішності (поточної успішності з дисципліни) x 40

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

За *рейтинговою шкалою ECTS* оцінюються досягнення здобувачів освіти з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування, а саме:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус навчальної дисципліни
- Ситуаційні клінічні завдання
- Методичні розробки практичних занять

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. М.І. Пирогов, його роль в розвитку вітчизняної хірургії.
2. Розвиток хірургії в Україні. Заслуги вітчизняних вчених.
3. Десмургія. Розвиток десмургії. Матеріали, які застосовуються в десмургії.
4. Основні типи пов'язок.
5. Правила бинтування.
6. Антисептика. Суть методу, основні види (механічна, фізична, хімічна, біологічна антисептика).
7. Внутрішньолікарняна інфекція, шляхи розповсюдження та її профілактика.
8. Асептика. Історія розвитку, визначення, методи.

9. Класифікація і вимоги до шовного матеріалу.
10. Методи стерилізації шовного матеріалу.
11. Методи підготовки рук хірурга до операції.
12. Способи підготовки операційного поля .
13. Хірургічна операція. Класифікація в залежності від строку і об'єму виконання.
14. Передопераційний період. Визначення, основні задачі.
15. Післяопераційний період. Визначення, задачі.
16. Кровотеча, причини, види, діагностика.
17. Тимчасові методи зупинки кровотечі.
18. Кінцеві методи зупинки кровотечі.
19. Крововтрата, класифікація за ступенем важкості, принципи лікування.
20. Вчення про групи крові, Rh фактор.
21. Методи та способи переливання крові і кровозамінників.
22. Визначення групи крові і Rh фактору.
23. Проби на сумісність крові при гемотрансфузії.
24. Ускладнень при переливанні крові та їх профілактика.
25. Кровозамінники, їх класифікація, покази до застосування.
26. Основні етапи розвитку анестезіології.
27. Місцеве знеболення. Показання, протипоказання.
28. Способи місцевого знеболення, новокаїнові блокади.
29. Загальне знеболення, визначення, теорії походження.
- 30 Стадії наркозу.
31. Термінальні стани.
32. Основні принципи реанімації.
33. Класифікація ран, клінічні ознаки.
34. Фізичні, клінічні і біохімічні зміни в рані. Патогенез ранового процесу.
35. Фази (стадії) ранового процесу.
36. Первинна хірургічна обробка рани.
37. Інфекційні ускладнення рани.
38. Лікування гнійних ран в залежності від фази ранового процесу.
39. Забій, розтягнення, розриви м'яких тканин. Клініка, лікування.
40. Травматичний шок. Теорії та сучасні погляди. Клініка, діагностика, лікування.
41. Переломи. Класифікація, клініка, діагностика.
42. Перша допомога при переломах. Імобілізація, транспортування.
43. Основні принципи лікування переломів.
44. Вивихи. Механізм виникнення. Методи лікування.
45. Синдром тривалого стиснення. Клініка, лікування.
46. Опіки, класифікація в залежності від ступеню пошкодження.
47. Опікова хвороба, періоди, клінічна діагностика, лікування..
48. Загальні принципи лікування опіків.
49. Характеристика хімічних опіків.
50. Електротравма, особливості впливу на організм людини. Перша допомога при дії електричного струму.
51. Відмороження, класифікація, клініка, лікування.
52. Фурункул, фурункульоз. Етіологія, патогенез, клініка, лікування.
53. Карбункул, етіологія, патогенез, діагностика, лікування.
54. Абсцес. Етіологія, клініка, лікування. Флегмона, клініка, діагностика, лікування.
55. Гідраденіт, клініка, лікування.
- 56 Лімфангіт, лімфаденіт. Причини, клініка, діагностика
57. Мастит. Причини, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
58. Бешиха. Етіологія, патогенез, клініка, лікування.
59. Параноктит. Клініка, діагностика, лікування.

- 60 Панарицій. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Флегмони кисті. Клініка, діагностика, лікування
61. Гострий гематогенний остеомиєліт. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
62. Сепсис, класифікація, клініка, діагностика, лікування.
63. Правець. Етіологія, класифікація, клініка, діагностика, лікування.
64. Планова і екстрена профілактика правця.
65. Анаеробна інфекція, газова гангрена, газова флегмона. Етіологія, патогенез, клініка, лікування.
- 66 Первинні хронічні форми остеомиєліту (Ольє, Броді, Гарє), клініка, діагностика, лікування.
67. Кістково-суглобний туберкульоз. Патологічна анатомія, форми клініка, лікування.
68. Причини і види омертвіння тканин.
69. Суха і волога гангрена. Клініка, діагностика, лікування.
70. Трофічні виразки. Причини, особливості клінічного перебігу. Клініка, діагностика, лікування.
- 71 Нориці. Етіологія, класифікація, діагностика, лікування.
72. Пролежні. Механізм виникнення. Лікування, профілактика.
73. Облітеруючий ендартеріт та облітеруючий атеросклероз. Клініка, діагностика, лікування.
74. Хронічне порушення венозного кровообігу.
75. Пухлини. Етіологія, патогенез. Класифікація по TNMP.
76. Загальні принципи лікування пухлин.
77. Аномалії розвитку.
78. Пластична або відновлювальна хірургія
79. Хірургічні паразитарні захворювання
80. Трансплантологія Історія розвитку. Деонтологічні аспекти трансплантології. Особливості трансплантації органів, тканин і клітин, показання та протипоказання до трансплантації, методи підбору донора та реципієнта, юридично-правові аспекти трансплантації.
81. Особливості хірургічного втручання в контексті невиліковного захворювання, покази. Поняття паліативної хірургії.
82. Хірургічна проблема СНІДу. Професійний ризик зараження інфекціями, що передаються з кров'ю, та заходи з його зниження. Постконтактна профілактика.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Загальна хірургія: підручник / С. Д. Хіміч, М. Д. Желіба, , І. Г. Герич та ін.: за ред. професорів С. Д. Хіміча, М. Д. Желіби,. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 608 с.
2. Загальна хірургія : [підручник для студентів вищих навч. закладів МОЗ України] / за ред.: Я. С. Березницького, М. П. Захараша, В. Г. Мішалова, В. О. Шідловського ; В. П. Андрющенко, Я. С. Березницький, А. В. Верба та ін. - Вінниця : Нова Книга, 2018. - 342 с.
3. Хірургія. (Підручник з загальної хірургії) / за ред. проф. Я. С. Березницького. – Дніпропетровськ, РВА „Дніпро VAL”, Т. 1. – 2018. – 443с.

1. General Surgery. Textbook for students of higher medical educational establishments / [Lihonenko O.V., Zubaha A.B., Khimich S.D et all.]; Edited by Prof. S.D. Khimich, Prof. M.D. Zheliba / Kyiv AUS Medicine Publishing, 2019.- 608 p.
2. General Surgery. Textbook for students of higher medical educational establishments / [Lihonenko O.V., Chorna I.O. et all.]; Edited by Prof. Ja.S.Bereznickij, M.P.Zacharash, M.P.Mishalov,/ - Vinnica: New book- 2019. -344c
3. R.Kushnir. Lecture of General surgery for foreign students of II and III years of medical faculty. –Ternopil “Ukrmedkniga”,2018 – 318 p
4. Lyapis M. A. Methods of examination of a surgical patient / M. A. Lyapis. – Ternopil: Ukrmedbook, 2004. – 156 p.

Додаткова:

1. Амбулаторні хірургічні маніпуляції / за ред. Проф. Польового В .П., Шкваровського І. В., Желіби М .Д. – Чернівці: Медуніверситет, 2018. – 252 с.
2. Десмургія : навчальний посібник / О. О. Виноградов, М. О. Ропасва, О. І. Гужва, А. В. Радченко ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». – Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. – 80 с.
3. Шаповал С.Д. Гнійно-септична хірургія./Навчальний посібник. – Київ ВСВ «Медицина» - 2019 – 192 с.
4. Невідкладні стани в хірургії. /Навчальний посібник для медичних ВНЗ I—III рівнів акредитації МОЗ України/ К. Бобак, А. Бобак, В. Киретов - Київ ВСВ «Медицина» - 2017 – 560с.
1. Butyrsky A. General surgery. – Simferopol. 2014.- 478p
2. General surgery. Selected lectures Edited by prof. V. V. Mishchenko // V. Ye. Vansovych, N. D. Voloshenkova, D. M. Davydov, et other// Odessa 2019. 338p
3. Gostishcev V.K. General surgery/ The manual. –М.:Geotar-med, 2018. 220p
4. Schevchenko S. I. Surgery / S. I. Schevchenko and others. – Kharcov, 2004.
5. Kushnir R. Lectures of General surgery. – 2015.
6. Methodological recommendations on surgical patients care. – Vinnitsa medical national university, 2016.
7. Short practice of surgery. 24th edition. Vol.1. Edited by R.C.G. Russell, Norman S. Williams, Christopher J.K. Bulstrode. A member of the Hodder Headline Group. - London, 2018. – 738p.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. <https://moz.gov.ua/> – Міністерство охорони здоров'я України
2. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація / American Medical Association
3. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
4. www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України
5. <http://bma.org.uk> – Британська медична асоціація
6. <http://iss-sic.com/> - Міжнародна спільнота хірургів